

Юсипович О. І.,
к.е.н., доц. кафедри фінансів, кредиту та страхування, Львівський торговельно-економічний
університет, м. Львів

Лунак Р. Л.,
к.е.н., доц. кафедри економіки, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Левчук Ю. А.,
магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СИСТЕМНИХ ХАРАКТЕРИСТИК УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті обґрунтовано важливість розгляду оборотного капіталу та системи його управління в контексті вибору пріоритетних напрямів розвитку підприємства. Виділено наукові школи, що займалися дослідженням категорії “оборотний капітал”, обґрунтовано концептуальний зміст і методичні основи її формування. Ідентифіковано передумови розроблення і реалізації політики управління оборотним капіталом підприємства. Запропоновано в системі управління оборотним капіталом розглядати декілька підсистем, що стосуватимуться обсягу, структури, джерел формування, стадій кругообігу, прогнозування, контролю та постійного оцінювання впливу оборотного капіталу на фінансовий стан підприємства. Визначено, що зміст принципів управління основними елементами оборотного капіталу в систематизованому вигляді залежить від складності поставлених фінансово-економічних завдань. Віднесено до головних системних характеристик управління оборотним капіталом сукупність методів, ступінь важливості та ефективності яких змінюється в розрізі елементів оборотного капіталу.

Ключові слова: оборотний капітал, управління, підприємство, система, формування, використання.

Yusypovych O. I.,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Credit and Insurance,
Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Lupak R. L.,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Lviv University of
Trade and Economics, Lviv

Levchuk Iu. A.,
Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

IDENTIFICATION THE SYSTEMIC CHARACTERISTICS OF MANAGEMENT OF ENTERPRISE'S WORKING CAPITAL

Abstract. The article substantiates the importance of addressing working capital and its management in the context of the choice of priority directions of enterprise development. Highlighted scientific schools engaged in research for “working capital” category, substantiated the conceptual meaning and methodical bases of its formation. Identified prerequisites for the development and implementation of policies for management of enterprise's working capital. It is proposed to consider several subsystems in the system of working capital management that will deal with volume, structure, sources of formation, stages of circulation, forecasting, monitoring and continuous evaluation of the impact of working capital on the financial position of the enterprise. It is determined that the content of the principles for managing the basic elements of working capital in a systematic form depends on the complexity of the financial and economic problems. A set of methods, the degree of importance and effectiveness of which varies in terms of elements of working capital are attributed to the main systemic features of working capital management.

Keywords: working capital, management, enterprise, system, formation, use.

Постановка проблеми. Процеси, що відбуваються на підприємствах, мають динамічний характер та потребують постійного управління, завдяки чому можна забезпечувати максимальну результативність діяльності. Очевидно, що кожне підприємство самостійно формує систему управлінських рішень, які здатні враховувати динамічність ринку та ресурсну залежність від нього. Попри це, будь-які рішення стосуються формування та використання оборотного капіталу як засобу підтримки та розвитку підприємства на ринку. Звісно, є підстави стверджувати про інші важливі джерела для функціонування, але кожен ресурс змінює свою вартість і потребу в залежності від того, чи можна його придбати за привабливу ціну і використати з ціллю отримання прибутку, скільки необхідно часу, щоб досягти окупності від затрачених коштів на його формування, яка нагальна існує необхідність у залученні його до господарського процесу.

Сьогодні підприємства перебувають у стані постійного нарощування оборотного капіталу, адже у його обсяг акумулюються всі ресурси, що дозволяють отримати прибуток, стати фінансово незалежним та платоспроможним, передбачити інвестиційний розвиток, збільшити ринкову частку. Таким чином, зростає важливість раціонального вибору системи управління оборотним капіталом, яка передбачатиме всю сукупність функціональних характеристик підприємства.

Відзначимо, що управління оборотним капіталом часто відбувається в залежності від ринкової ситуації та концентрації конкуренції й не враховує низку принципів, методів, інструментів, які можна використовувати за різних обставин. В основному на підприємствах відсутня обґрунтована система управлінських рішень, в яку закладаються варіанти вирішення операційних та стратегічних фінансово-економічних завдань. Все це підтверджує важливість ідентифікації системних характеристик управління оборотним капіталом як процесу, що може виявляти проблемні та перспективні сфери функціонування підприємства, дозволяє представити різні моделі його розвитку і, що важливо, потребує постійного існування і покращення свого результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретичних та практичних питань із управління оборотним капіталом підприємств зробили такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як Ю. Абрамов, О. Біла, І. Бланк, Є. Брігхем, Т. Васильців, А. Золотарьов, Я. Качмарик, Г. Кірейцев, Л. Павлова, А. Поддєрьогін, Є. Стоянова, М. Туган-Барановський, Л. Фрейзер, А. Хорін, М. Чумаченко, Л. Шелл та ін.

Еволюція поглядів на категорію “оборотний капітал” покладена в основу формування різних наукових шкіл. Нами виділено чотири основні школи та їх представників: (1) класичну (Ф. Кене, К. Маркс, А. Маршал, Дж. С. Мілль, Д. Рікардо, А. Сміт); (2) радянську (Т. Денисенко, Д. Моляков, С. Павлов, В. Перламутров, М. Пизенгольц, А. Ротштейн); (3)

сучасну “пострадянську школу” (І. Бланк, О. Васильчик, Т. Васильців, А. Золотарьов, Я. Качмарик, А. Поддєрьогін, Е. Стоянова, О. Філімоненко, А. Шеремет); (4) західну (Є. Брігхем, Дж. Ван Хорн, М. Мескон, Е. Нікбахт, Р. Стенсфілд, С. Фішер, Є. Хелферт, К. Шим Джей).

Незважаючи на широке висвітлення у науковій літературі особливостей, пов’язаних із організацією управління оборотним капіталом підприємств, не всі аспекти з’ясовано та належно обґрунтовано. Особливо це стосується визначення принципів та методів управління елементами оборотного капіталу, потреби у збільшенні обсягу та прискорення обігу, оптимізації структури напрямів вкладення та джерел формування як компонентів системи його управління.

Постановка завдання. Метою дослідження є наукове обґрунтування системних характеристик управління оборотним капіталом підприємства в умовах еволюції парадигм економічного зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існуючі у вітчизняній і зарубіжній літературі трактування категорії “оборотний капітал” носять фрагментарний характер і не висвітлюють ряд особливостей при виборі стилю управління ним, які дозволяють розкрити системний і процесний підходи та їх зміст. Теоретично визначаючи сутність оборотного капіталу, вважаємо за доцільне його розглядати з економічної точки зору як комплексне поняття, що характеризує процес ресурсного обороту на підприємстві. У зв’язку з цим управління оборотним капіталом необхідно розглядати як невід’ємну складову менеджменту на підприємстві. Тоді останнє не буде методологічно відірваним від прогнозних оцінок та моделей стратегічного розвитку, маючи на меті створення ефективної інформаційної системи для внутрішнього управління фінансовими ресурсами підприємства.

Притримуючись таких суджень, трактувати оборотний капітал слід як кошти, вкладені в активи, що обслуговують поточну господарську діяльність та свою вартість повністю переносять на вартість створеної продукції. Водночас, враховуючи, що в складі оборотного капіталу виділяють оборотні фонди й засоби обігу, варто під оборотним капіталом розуміти грошове вираження вкладень у відповідні складові елементи, призначені для процесу виробництва і реалізації продукції. Таким чином, організовуючи процес управління оборотним капіталом, слід розподіляти обов’язки і повноваження підрозділів підприємств у сфері функціонування оборотного капіталу та формувати відповідне методичне, інформаційне і програмно-технічне забезпечення [10, с. 17; 3, с. 7, 17-18].

Більше того, вивчення існуючих в економічній літературі характеристик категорії “оборотний капітал” із позицій класиків економічної теорії та сучасних спеціалістів дозволяє визначити оборотний капітал як планомірно авансовану в грошовій формі сукупну вартість, що необхідна для підтримки безперервності кругообігу і повертається у вихідну форму після його завершення. Так, сукупна вартість оборотного капіталу, виражена в грошах, ідеально

перетворюється в реальні гроші тільки періодично та частинами. У вигляді грошей оборотний капітал інвестується в кожному виробничо-комерційному циклі для створення оборотних фондів і купівлі робочої сили, які в процесі кругообороту постійно переходять із однієї функціональної форми в іншу, створюючи при цьому фонди обігу, і які відшкодовуються у грошовій формі в кінці кожного циклу кругообороту, забезпечуючи тим самим поряд із основним капіталом безперервність процесу виробництва й реалізації продукції. Відповідно, призначення грошової форми оборотного капіталу полягає в платіжному обслуговуванні кругообігу товарно-матеріальних цінностей. І в цій своїй якості оборотний капітал являє собою фінансовий важіль управління всією поточною господарською діяльністю підприємства [1, с. 9-10, 16-17; 11, с. 178-181].

Очевидно, що різні підходи до трактування сутності оборотного капіталу не дозволяють сформулювати єдине судження щодо розуміння системи управління ним. Вважаємо за доцільне притримуватися думки, що система управління оборотним капіталом являє собою сукупності узгоджених між собою функцій, завдань, принципів, елементів і методів, які регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень щодо напрямку руху оборотного капіталу для досягнення місії та цілей підприємства. Відтак, вихідним принципом побудови відповідної системи є синтез елементів, процесів, що їх об'єднують, і методів управління для встановлення вектору спрямованості цих взаємодій. Важливо, щоб система управління оборотним капіталом передбачала досягнення балансу між прибутковістю і ризикованістю господарської діяльності підприємства.

Відзначимо, що необхідність формування ефективної системи управління оборотним капіталом на

підприємствах постійно зростає, а особливо при настанні кризових умов функціонування економіки, які вже довгий час властиві вітчизняному бізнес-середовищу. Це зумовлює об'єктивну необхідність створення відповідних організаційно-економічних передумов для ефективного управління оборотним капіталом, що дозволить раціонально використовувати матеріальні й фінансові ресурси, спрямовувати їх певну частину на інвестиційно-інноваційний розвиток підприємства. При цьому першочерговість і складність завдань прийняття рішень із управління оборотним капіталом визначається обсягом фінансових ресурсів, що повинні бути інвестовані в оборотний капітал, його провідною роллю у прискоренні обороту всього капіталу і забезпеченні безперервності процесів виробництва і реалізації продукції [10, с. 3-4; 11, с. 181-183].

Підприємство, прагнучи бути фінансово незалежним, достатньо активним у ділових відносинах, повністю відповідати за взяті зобов'язання, повинно передбачати політику управління оборотним капіталом, враховуючи сукупну потребу і джерела його формування, результати використання та оптимальну структуру за напрямками вкладення та джерелами формування, необхідність контролю за формуванням та використанням. Таким чином, у системі управління оборотним капіталом слід розглядати декілька підсистем, що стосуватимуться обсягу, структури, джерел формування, стадій кругообігу, прогнозування, контролю та постійного оцінювання впливу оборотного капіталу на фінансовий стан підприємства (рис. 1).

На нашу думку, кожен підсистему слід розглядати як стратегічний напрям політики управління оборотним капіталом, за яким визначається перелік

Рис. 1. Система управління оборотним капіталом підприємства (складено за [4, с. 30-30; 5, с. 41-43; 9, с. 200-205])

інструментів та засобів впровадження і забезпечення її ефективності. Саме така схема розроблення системи управління оборотним капіталом може максимально результативно передбачити адаптаційні процеси при постійній зміні кон'юнктури ринку.

Згідно з такими припущеннями основною метою управління оборотним капіталом слід вважати пошук компромісу між прагненням збільшити прибуток на вкладений капітал та забезпечити стійку і достатню ліквідність та платоспроможність підприємства.

Оборотний капітал має двоїстий характер і передбачає, що оборотні активи нерозривно пов'язані з конкретними джерелами капіталу, що забезпечують їх формування, а, відповідно, політика управління оборотним капіталом підприємства повинна охоплювати процеси не лише визначення обсягу і рівня кожного виду активів, але і формування структури джерел їх фінансування. При розробці політики управління оборотним капіталом необхідно враховувати його характерні ознаки, такі як двоїстий характер функціонування, забезпечення безперервності діяльності, плановірність утворення і використання, авансування, строге цільове призначення, соціально-економічна роль [4, с. 30-32; 9, с. 200-205].

Очевидно, що потреби підприємства в оборотному капіталі нестабільні, коли відбуваються ринкові зміни. Втім, покривати ці потреби тільки за рахунок власних джерел недоцільно. Зовнішнє фінансування оборотного капіталу дозволяє підвищити рентабельність власного капіталу, але водночас зобов'язує підтверджувати гарантії повернення запозичених коштів та зумовлює порушення фінансової стійкості підприємства. Відтак, одним із головних завдань управління оборотним капіталом є забезпечення ефективності залучення позикових коштів.

Крім того, в системі управління оборотним капіталом слід передбачати і завдання, що стосуються забезпечення формування достатнього обсягу, ефективності використання, прискорення обігу та достовірного оцінювання оборотного капіталу відповідно до стратегічних орієнтирів розвитку підприємства.

Також однією з системних характеристик управління оборотним капіталом підприємства є її функції. Так, на основі дослідження економічної природи та сутності управління оборотним капіталом визначимо такі основні її функції, як (1) розрахункову (визначає потреби в оборотному капіталі та проведення розрахунків між суб'єктами фінансово-кредитної системи), (2) інвестиційну (забезпечує вкладення коштів у оборотні фонди і засоби обігу), (3) заощаджувальну (обґрунтовує накопичення фінансових ресурсів), (4) страхову (формує різноманітні резерви, що підвищує стійкість відносно непередбачуваних ситуацій у майбутньому). Крім того, варто виділити і загальноприйняті функції управління, враховуючи особливості оборотного капіталу, тобто організаційну (визначення системи товаропостачання; операцій із грошовими активами, з урахуванням портфеля короткострокових фінансових вкладень; процедури укладання угод із банками, покупцями готової продукції; рефінансування й інкасації де-

біторської заборгованості), аналізу (розробка критеріїв ефективності та системи показників оцінювання формування і використання оборотного капіталу, виявлення "проблемних зон" управління), планування (обґрунтування зростання чи зменшення обсягу оборотного капіталу за елементами відносно майбутньої потреби в них), обліку (проведення оперативного, бухгалтерського та статистичного обліку управлінських процесів) [3, с. 8-9; 4, с. 29-30; 8, с. 69-71].

Із розширенням сфери участі оборотного капіталу в функціонуванні підприємства варто звернути увагу на такі функції управління оборотним капіталом, як виробнича та функція акумулювання тимчасово вільних грошових ресурсів і формування високоліквідного резерву в формі поточних фінансових інвестицій, що обумовлено участю оборотного капіталу в інвестиційно-інноваційній діяльності, завдяки чому відбувається реалізація такої його ознаки, як здатність до забезпечення безперервності грошових потоків підприємства. Згідно з такими функціями в обороті оборотний капітал проявляється одночасно з кількох сторін: оперативною здатністю до трансформації своїх матеріалізованих форм, короткотерміновим періодом відновлення, багатовекторним напрямком участі у функціонуванні підприємства [6, с. 7-8].

Зміст принципів управління основними елементами оборотного капіталу в систематизованому вигляді залежить від власної структури, що наведено у табл. 1.

Управління оборотним капіталом та його окремими елементами має низку особливостей, згідно з якими фінансово-економічні завдання істотно відрізняються і невирішення окремого по-різному вплине на стан підприємства. Так, якщо дебіторська заборгованість може невчасно бути погашена, що лише у майбутньому обмежить комерційні відносини з окремими партнерами, то сума запасів не може постійно зменшуватись, адже призведе до зниження ділової активності та втрати конкурентних позицій підприємства на ринку. Відтак, це призведе до більшого погіршення результативності, ніж неповернення суми дебіторської заборгованості. Але кожне підприємство повинно самостійно вирішувати пріоритетність принципів в управлінні оборотним капіталом, щоб забезпечити власну прибутковість та конкурентоспроможність.

Важливою системною характеристикою управління оборотним капіталом є визначення методів, ступінь важливості та ефективності яких змінюється в розрізі його елементів (табл. 2).

Відзначимо, що одним із найбільш розповсюджених методів управління оборотним капіталом у теорії та практиці вважається метод нормування. Він є єдиним методом, який регулюється на законодавчому рівні, зокрема типовим порядком визначення норм запасів товарно-матеріальних цінностей, згідно з яким розроблення норм і нормативів оборотних активів проводиться за окремими видами сировини, матеріалів та інших товарно-матеріальних цінностей і витрат за кожним їх елементом та загалом по підприємству [7, с. 115]

Таблиця 1

Принципи управління елементами оборотного капіталу підприємства
(складено за [4, с. 30-30; 7, с. 114-119; 5, с. 41-43])

Елементи оборотного капіталу	Принципи управління (постановка фінансово-економічних завдань)
Запаси товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) (виробничі запаси, незавершене виробництво, запаси готової продукції)	- визначення необхідного обсягу фінансових коштів, що авансуються у формування запасів ТМЦ; - мінімізація поточних витрат із обслуговування запасів; - забезпечення своєчасного залучення в господарський оборот надлишкових запасів ТМЦ
Дебіторська заборгованість	- аналіз підприємств-дебіторів і виявлення безнадійної заборгованості; - аналіз ринкової вартості сформованої дебіторської заборгованості; - контроль за темпами випередження дебіторської та кредиторської заборгованості; - вибір форм комерційних розрахунків
Грошові кошти та ліквідні цінні папери	- визначення мінімально необхідної потреби в грошових коштах, що дозволятимуть підприємству функціонувати на ринку; - обґрунтування граничних меж у коливаннях залишків грошових коштів

Таблиця 2

Методи управління елементами оборотного капіталу підприємства (складено за [2; 4, с. 30-30; 5, с. 115])

Елементи оборотного капіталу	Методи управління		Використання у практиці вітчизняних підприємств
Запаси товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) (виробничі запаси, незавершене виробництво, запаси готової продукції)	Нормування	- аналітичний; - коефіцієнтний; - прямого розрахунку	Отримали розповсюдження на підприємствах
	Контроль запасів	- методи ABC, ФІФО, ЛІФО, TQM - XYZ-аналіз; - метод доданої економічної вартості	Застосовується на підприємствах з значним асортиментом продукції
	Оптимізація	- модель Вільсона (EOQ) та її модифікації; - модель EQQ; - моделі руху оптимізації залишків запасів у відповідності до попиту для максимізації продажу	Використовуються епізодично
Дебіторська заборгованість	Якісний аналіз	- оцінка дебіторів; - оцінка реальної вартості та оборотності	Використовується лише незначною кількістю підприємств
	Планування грошових потоків	- коефіцієнти інкасації; - лімітування обсягу;	Широке використання
	Фінансові операції	- факторинг; - реструктуризація	Застосовуються рідко через великий ризик
Грошові кошти та високоліквідні цінні папери	Планування грошових потоків	- екстраполяція; - метод строків оборотності; - бюджетування грошових коштів	Широко використовується тільки метод бюджетування грошових коштів
	Оптимізація	- модель Міллера-Орра; - модель Баумоля	Практично не використовуються

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Управління оборотним капіталом відбувається не лише з ціллю визначення обсягу кожного виду поточних активів, але також і

у тому, як такі активи будуть фінансуватися. Ефективність управління оборотним капіталом ґрунтується на оптимальному поєднанні максимізації рентабельності та забезпечення стійкої й достатньої

платоспроможності підприємства. Результатами системного управління оборотним капіталом для підприємства слід вважати оптимальне визначення сукупної потреби в оборотному капіталі та джерел його формування, зростання кількості оборотів та завантаженості, скорочення тривалості обігу, збільшення частки елементів оборотних активів, що здатні швидко забезпечити фінансову стійкість та мінімізувати комерційні ризики.

У подальших дослідженнях слід виявити фактори та рівень їх впливу на вибір принципів, методів, завдань, інструментів та способів управління оборотним капіталом підприємства, щоб системні рішення можна було швидко адаптувати до кон'юнктурних змін ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. В. Управління формуванням оборотного капіталу промислового підприємства : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.02 / О. В. Авраменко ; Харк. держ. екон. ун-т. – Х., 2000. – 19 с.
2. Бровко Л. І. Сучасні методи управління елементами оборотного капіталу [Електронний ресурс] / Л. І. Бровко, Ю. В. Масюк // Сборник научных трудов "Вестник НТУ "ХПИ". – 2008. – № 54. – Режим доступу : <http://archive.kpi.kharkov.ua/files/28411/>.
3. Дропа Я. Б. Організація управління оборотним капіталом промислових підприємств України : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Я. Б. Дропа ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Львів, 2006. – 20 с.
4. Лупак Р. Л. Економічні основи управління оборотним капіталом підприємства / Р. Л. Лупак, О. І. Дуда // Науково-популярний журнал "Вісник Науковця". – 2011. – № 4. – С. 29-33.
5. Маргасова В. Г. Управління оборотним капіталом та оцінка його впливу на фінансовий стан підприємств (на базі харчової промисловості Чернігівського регіону) : дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / В. Г. Маргасова ; Нац. акад. держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2005. – 233 с.
6. Марусяк Н. Л. Оборотно-капітальні підприємства: формування і використання : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Н. Л. Марусяк ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль, 2008. – 20 с.
7. Морозюк Д. І. Сучасні методи управління оборотним капіталом підприємств та оцінка їх ефективності / Д. І. Морозюк // Інвестиції: практика та досвід : науковий журнал. – 2015. – № 1. – С. 114-119.
8. Соляник Л. Г. Організаційно-економічний механізм управління оборотними активами та джерелами їх фінансування / Л. Г. Соляник // Економічний вісник НГУ. – 2015. – № 4. – С. 67-73.
9. Сорока Р. С. Механізм управління оборотним капіталом торговельних підприємств / Р. С. Сорока // Регіональна економіка : науково-практичний журнал. – 2013. – № 4. – С. 200-205.
10. Швидка О. П. Управління оборотним капіталом підприємства (за матеріалами молокопереробних підприємств України) : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / О. П. Швидка ; Держ. вищ.

навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – К., 2009. – 20 с.

11. Momot T. V. Circulating Capital and the Profits of the Enterprises in Ukraine: Problems of Management under Transition, Proc. Sixth Annual International Conf. "Business and Economic Development in Central and Eastern Europe", Brno (Czech Republic), 2008. – Pp. 178-184.

REFERENCES

1. Avramenko, O. V. (2000), Managing working capital formation industrial enterprise, Ph.D. Thesis, Entrepreneurship, management and marketing, Kharkiv State University of Economics, Kharkiv, Ukraine.
2. Brovko, L. I. and Masiuk, Yu. V. (2008), Modern methods of managing elements of working capital, *Collection of scientific papers "Bulletin of NTU "KHPI"*, available at: <http://archive.kpi.kharkov.ua/files/28411/>.
3. Dropa, Ia. B. (2006), Organization of management of working capital of industrial enterprises in Ukraine, Ph.D. Thesis, Organization of management, planning and regulation of economy, The Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.
4. Lupak, R. L. and Duda, O. I. (2011), The economic fundamentals of working capital management enterprises, *Bulletin of the Scientist : popular scientific journal*, vol. 4, pp. 29-33.
5. Margasova, V. G. (2005), Management of a current capital and estimation of its influencing on a financial condition of enterprises (on the basis of food-processing industries of the Chernigov region), Ph.D. Thesis, Finance, Money circulation and Credit, National Academy of State Tax Service of Ukraine, Irpin, Ukraine.
6. Marusyak, N. L. (2008), Operating capital of the industrial enterprise: shaping and using, Ph.D. Thesis, Money, finance and credit, Ternopil National Economic University, Ternopil, Ukraine.
7. Moroziuk, D. I. (2015), Modern methods of management of working capital of enterprises and estimation of their efficiency, *Investment: practice and experience : scientific journal*, vol. 1, pp. 114-119.
8. Solianyk, L. H. (2015), Organizational-economic mechanism of management of circulating assets and sources of their financing, *Economic Bulletin of national mining University*, vol. 4, pp. 67-73.
9. Soroka, R. S. (2013), Mechanism of working capital management of commercial enterprises, *Regional economy : scientific and practical journal*, vol. 4, pp. 200-205.
10. Shvydka, O. P. (2009), Management of enterprise's working capital (according to the materials of milkmaking enterprises of Ukraine), Ph.D. Thesis, Economics and Management of Enterprises (by kinds economics activities), SHEE "Vadym Hetman Kyiv National Economic University", Kyiv, Ukraine.
11. Momot, T. V. (2008), Circulating Capital and the Profits of the Enterprises in Ukraine: Problems of Management under Transition, *Proc. Sixth Annual International Conf. "Business and Economic Development in Central and Eastern Europe"*, Brno (Czech Republic), pp. 178-184.